

STUDII DE ETNOBOTANICĂ ÎN COMUNA GURA CALIȚEI, JUDEȚUL VRANCEA

Ana Condrea — Afrodita Renea

Este bine cunoscut faptul că, pe plan mondial, s-a înregistrat, în ultimul deceniu, o creștere a interesului pentru produsele vegetale, capabile de a furniza materia primă pentru obținerea de noi preparate farmaceutice. Astfel, au fost inițiate studii sistematice pentru descoperirea de noi plante dotate cu acțiuni terapeutice importante.

În această idee, a fost inițiat de mai bine de 15 ani, un studiu etnobotanic și în județul Vrancea. Prin urmare, și studiul actual vine să completeze cercetările efectuate în anii precedenți în comunele și satele județului Vrancea.

Comuna Gura Caliței, unde s-a efectuat în acest an studiul, este situată în partea de sud a județului, în zona deluroasă, cu altitudini ce nu depășesc 500-600 m. Cele 9 sate componente (Lacul lui Baban, Groapa Tufei, Poieni, Plopu, Rașca, Groapa Catrinei, Cocoșari, Bălănești, Gura Caliței) sunt adăpostite de Valea Râmnei, zonă puternic erodată și cu mari alunecări de teren. Căile de acces și de comunicație între satele comunei, cât și între comună și oraș sunt destul de dificile, motiv pentru care oamenii au fost nevoiți să-și rezolve multe probleme de sănătate cu leacuri oferite de natură.

Am întâlnit bătrâni, precum Țicu Chira de 78 ani, care recoltează plante de leac, prepară alifii, cataplasme, ceaiuri pentru cei suferinzi din comună și chiar din comunele învecinate. Am discutat cu 18 bătrâni, cunosători ai plantelor de leac. Dintre aceștia amintim: Bălan Maria de 80 ani, Bocu Elena de 63 ani, Bocu Rada – 62 ani, Bezea Arghira — 77 ani, Bălan Ioana – 54 ani.

Cercetările întreprinse au făcut cunoscute un număr de 71 plante medicinale. Urmează lista acestor plante și rețetele lor de utilizare:

1. Alun – *Corylus avellana* L. — Fiertura din frunze de alun și frunze de varză este folosită la baia copiilor mici, bolnăvicioși.

2. Argintel – *Lithospermum officinale* L. — Bobițele albe sedefii (fructele) se fierb în lapte dulce (20-30 bobițe la o cană de lapte) și se bea pentru dat, apucat, mâncărime.

3. Boz – *Sambucus ebulus* L. – Din frunza de boz, împreună cu frunze de hrean și nuc, se face o legătură pentru reumatism.

4. Buruiana de bubă rea – *Alliaria officinalis* L. – Această plantă, împreună cu sunătoare, izma broaștei, floare de tei, sovârv, se pune la fiert, se strecoară. Peste fiertură se toarnă un pahar de ulei, unul de țuică, unul de vin, un bulgăre de tămâie

pisată și un bulgăre, cât un ou, de ceară. Se dau iar în clocot, apoi se răcește și se alege alifia de deasupra. Cu ea se ung răni, bube sau arsuri.

5. Buruiana cu cinci degete – *Potentilla recta* L. – Planta cu totul se folosește împotriva bubelor, urticariilor, pecinginilor, sub formă de spălături cu decoctul plantei. Se utilizează și sub formă de ceai pentru dezintoxicare.

6. Bujor roșu – *Paeonia officinalis* L. – Ceaiul din floare de bujor se bea pentru avort (foarte toxic).

7. Busuioc de câmp – *Prunella vulgaris* L. – Ceaiul din planta întreagă se bea pentru a opri hemoragia.

8. Busuioc de grădină – *Ocimum basilicum* L. – La nunți se leagă busuioc la găteală, pentru a aduce noroc. La botez se leagă busuioc la fașă, tot pentru a aduce noroc.

9. Brândușa de toamnă – *Colchicum autumnale* L. – Ceaiul este folosit pentru rinichi. Petalele florii se pun pe buboae, pentru a grăbi vindecarea. Ceaiul din rădăcină se dă la vaci pentru răsfug.

10. Castanul – *Aesculus hippocastanum* L. – Castane zdrobite, împreună cu floare de **Crin alb (11)** – *Lilium candidum* L. scoarță de **Mesteacăn (12)** – *Betula verrucosa* L. petale de **Floarea soarelui (13)** – *Helianthus annuus* L. și rădăcină de **Untul pământului** – *Tamus communis* L., toate plămădite în petrol, se utilizează în reumatism, prin frecționarea locurilor dureroase.

14. Cătina albă – *Hippophae rhamnoides* L. – Fructele de cătină se țin la măsea pentru a înceta durerea. Tot din fructe se face ceai pentru poftă de mâncare, pentru întărire, ca adjuvant în tratamentul multor boli.

15. Cartof – *Solanum tuberosum* L. – Tubercul de cartof ras pe răzătoare, amestecat cu morcov (*Daucus carota* L.) se utilizează, câte 1-2 linguri în fiecare dimineață, pe stomacul gol, de către cei care au ulcer. Din felii de tubercul de cartof, stropite cu gaz, se face o legătură pentru amigdalită.

16. Cicoare – *Cichorium intybus* L. – Planta cu totul se folosește sub formă de ceai, pentru inimă.

17. Cimbru de grădină – *Satureja hortensis* L. – Partea aeriană a plantei, stătută în vin două zile, se dă la cai când se umflă, când nu mănâncă. Ceaiul din cimbru mai este bun pentru tusea măgărească.

18. Cimbrul de poiană – *Thymus* sp. – Planta, adunată în luna mai, este bună, sub formă de ceai, pentru stomac. Partea aeriană a plantei de cimbru de pădure, amestecată cu inflorescență de podbal, este bună, sub formă de ceai, pentru plămâni, pentru combaterea tusei și tusei măgărești.

19. Coadă zmeului (Varga ciobanului) – *Dipsacus silvester* Huds – Roua care se adună în frunze se ia și se picură în ochi pentru diferite boli de ochi.

20. Coadă șoricelului – *Achillea millefolium* L. – Ceaiul din inflorescență este bun pentru calmare, în boli de nervi și pentru calmarea tusei.

21. Cornățel (Piciorul cocoșului) – *Ranunculus repens* L. – Ceaiul din planta întreagă este bun contra tusei.

22. Crăițe – *Tagetes patula* L. – Fiertura din plantă este folosită pentru spălături la ochi.

23. Crucea mare (Crucea pământului) – *Heracleum sphondylium* L. — Fiertura din frunzele plantei se pune în baia copiilor cărora nu le merge bine.

25. Dud – *Morus alba* L. – Din rădăcină de dud se face ceai pentru gălbinaie. Ceaiul din frunze de dud este bun pentru diaree.

25. Fasole – *Faseolus vulgaris* L. – Vreji și teci de fasole fierte, se folosesc pentru reumatism, sub formă de băi și cataplasme în locurile dureroase.

26. Floare grasă – *Sedum maximum* (L) Hoffm. - Ceaiul din rădăcină se ia pentru vătămătură, iar fiertura se pune în scăldătoare la copii.

27. Gălbenele – *Calendula officinalis* L. – Partea aeriană a plantei de rostopască, împreună cu inflorescențe de gălbenea, se plămădesc în Țuică și se ia câte un pahar (de vin) pe zi (dar se amestecă cu apă) în trei prize. Nu se iau medicamente cât se face acest tratament. Ceaiul din această plantă se ia pentru gălbinaie. Fiertura din planta întreagă este folosit sub formă de spălături, pentru poală albă sau mănărire.

28. Ghizdei alb – *Lotus corniculatus* L. – Cu fiertura din partea aeriană a plantei se fac spălături pentru poală albă.

29. Hamei – *Humulus lupulus* L. – Ceaiul din curpeni, din flori și fructe este folosit pentru palpații și alte boli de inimă și pentru calmarea tusei.

30. Holeră – *Xanthium spinosum* L. – Ceaiul din plantă este bun pentru stomac și pentru diaree.

31. Hrean – *Armoracia rusticana* L. – Din rădăcină și frunză de hrean, din frunze de nuc și frunze de boz se face o legătură pentru reumatism.

32. Nuc – *Juglans regia* L. – Nucile verzi, curățate foarte puțin, se folosesc pentru dulceață, care este foarte bună pentru stomac și ficat (se lasă coajă verde pe ele). Din frunze de nuc și coji verzi de nuc se face o fiertură pentru spălat părul, pentru întărirea rădăcinii.

33. Iarba mare – *Inula helenium* L. – Din rădăcina plantei se face ceai pentru frică, pentru sperietură, pentru nervi slăbiți „pentru 9 boale”. Fiertura din rădăcină se folosește pentru spălat pe cap, împotriva bubelor.

34. Liliac mov – *Syringa bulgris* L. – Ceaiul din floare se bea rece pentru oprirea hemoragiei la femei.

35. Leandru – *Nerium oleander* L. – Frunzele, plămădite în gaz, sunt bune pentru reumatism. Pentru avort se face un ceai, 63 frunze la o cană de apă. Este foarte toxic și periculos.

36. Măsalăriță – *Hyoscyamus niger* L. – Ceaiul din semințe și frunze se ține în gură (nu se înghite) pentru dureri de măsele.

37. Muma pădurii – *Lathraea squamaria* L. – Ceaiul din această plantă, împreună cu odolean, e bun pentru inimă și pentru dureri de cap.

38. Mur de poiană – *Rubus caesius* L. – Rugul se taie mărunț, se pune la fiert cu o mână de sare și se face baie la picioare, pentru reumatism.

39. Napi – *Brassica napus* L. – Cu rădăcina rasă se face o legătură pentru amigdalită.

40. Ochiul boului de pădure (margarete de pădure) – *Chrysanthemum leucanthemum* L. – Din floare se face un ceai bun pentru tusea măgărească.

41. Odolean (valeriană) – *Valeriana officinalis* L. – Ceaiul din partea aeriană a plantei este bun pentru dureri de inimă.

42. Păducel – *Crataegus monogina* L. – Din flori se face ceai pentru inimă și pentru nervi.

43. Patlagină – *Plantago lanceolata* L. - Ceaiul din frunze de patlagină este bun pentru tuse; frunzele sunt puse pe răni pentru a grăbi vindecarea.

44. Patrunjel – *Petroselinum hortense Hoffm.* – Ceaiul din frunză și rădăcină se ține în gură pentru durere de măsele.

45. Pelin – *Artemisia absinthium* L. – Ceaiul din plantă este bun pentru stomac, rinichi, ficat; se ține în gură pentru durere de măsele. Fiertura de pelin este bună, sub formă de comprese calde, pentru durerea și inflamarea ochilor.

46. Pir – *Agropyron repens* (L.) – Pal Beauy — Ceaiul din pir împreună cu tulpini de troscot (*Polygonum aviculare* L.) este folosit în tratarea blenoragiei.

47. Pleava de fân – Cu fiertura de pleavă de fân se îmbăiază copiii, pentru întărire.

48. Podbal – *Tussilago farfara* L. – Florile de podbal se folosesc sub formă de ceai pentru plămâni. Florile și frunzele de podbal se folosesc pentru scăldat copiii atunci când nu le merge bine. Frunzele de podbal sunt folosite pentru sărmăluțe.

49. Porumb – *Zea mays* L. – Din făină de porumb, prăjită și ținută în țuică câteva zile se bea câte un pahar (numai țuica) pentru oprirea hemoragiei. Ceaiul din mătasea de porumb este folosit pentru boli de rinichi.

50. Rac – *Polygonum bistorta* L. și **Țigănei** – *Onosis spinosa* L. – Ceaiul din rădăcină de rac și partea aeriană a plantei numită țigănei, sau plămădeală din țuică, se ia pentru vătămătură, pentru dureri de stomac.

51. Rostopască – *Chelidonium majus* L. – Ceaiul din partea aeriană este bun pentru ficat, pentru gălbănare.

52. Salcâm – *Robinia pseudacacia* L. – Ceaiul din floare și fiertura din floare sunt folosite pentru poala albă.

53. Soc – *Sambucus nigra* L.- Din floare se face ceai pentru reumatism și tot din floare se prepară socată – o băutură reconfortantă. Din coaja de soc se face ceai care se bea pentru limbrici.

54. Somnoroasa – *Laserpitium prutenicum* L. – Se folosește pentru insomnie, sub formă de comprese din frunze sau partea aeriană a plantei, comprese ce se pun pe cap. Cu fiertura plantei se face baie la copiii nervoși.

55. Sovârv – *Origonum vulgare* L. – Din inflorescența plantei se prepară un ceai bun pentru dureri de stomac (hiperaciditate).

56. Sunătoare – *Hypericum perforatum* L. – Florile macerate în ulei se folosesc (uleiul rezultat) pentru cicatrizarea rănilor, tăieturilor, bubelor. Ceaiul din plante este folosit pentru stomac, pentru ficat.

57. Tătăneasa – *Symphytum officinale* L.- Rădăcina rasă pe răzătoare împreună cu rădăcina de iarbă mare, tot rasă, se amestecă cu un borcan de miere și vin roșu și se dă pentru poftă de mâncare, câte o lingură înaintea mesei. Cu rădăcina rasă se fac comprese pentru răni. Pentru ulcer se bea apă, în care s-au pus bucăți de rădăcină și a stat de seara până dimineața. Se bea pe stomacul gol.

58. Tei – *Tilia cordata* L.- Ceaiul din frunză de pătlagină și floare de tei este bun pentru tuse și alte boli de plămâni.

59. Tomate – *Lycopersicum esculentum* L. - Curpenii de roșii se fierb și în fiertură se fac băi contra reumatismului.

60. Țintaura – *Centaureum umbellatum* Gilib – Se face ceai pentru hepatită cronică.

61. Traista ciobanului – *Cappella bursa pastoris* L. – Ceaiul se bea pentru hemoragie sau se bagă în nas pentru hemoragie.

62. Untul pământului – *Tamus communis* L. – Rădăcina de untul pământului, floarea de crin alb (*Lilium candidum* L.), scoarța de mesteacăn petale de floarea soarelui, împreună cu castane pisate, toate se plămădesc în gaz și cu aceasta se tratează reumatismul, frecționând locurile dureroase.

63. Urzica – *Urtica dioica* L. – Cu fiertura din partea aeriană a plantei se spală pe cap pentru întărirea părului.

64. Urzica moartă – *Lamium album* L. – Planta se folosește sub formă de fiertură, la spălarea părului împotriva măreții.

65. Urzica moartă (Dumbravnic) – *Melitis melissophyllum* L. — Ceaiul din planta întreagă este folosit contra tusei.

66. Varza – *Brassica oleracea* L. var. *capitata* L. — Cu fiertura din frunze de varză, împreună cu frunze de alun *Corylus avellana* L. se face baie la copiii bolnăvicioși.

67. Vetrice – *Chrysanthemum vulgare* (L.) Bernh. — Rădăcina plantei și cu rădăcina de pelin se fierb, iar fiertura se bea pentru avort.

68. Zburătoare (Pufuleți de munte) – *Epilobium alpinum* L. – Scop și Zburător (pufulița) – *Epilobium montanum* L. (69). Ceaiul din amândouă plantele se folosește pentru frică, pentru sperietură și pentru boli de nervi.

În prezentul studiu am depistat un număr de 8 (opt) plante medicinale care n-au fost semnalate în studiile efectuate anterior în comunele județului Vrancea. Aceste plante sunt: **argițel** – *Lythospermum officinale* L.; **somnoroasă** – *Laserpitium prutenicum* L.; **napi** – *Brassica napus* L.; **cornățel (piciorul cocoșului)** – *Ranunculus repens* L.; **crucea mare** – *Heracleum sphondylium* L.; **floare grasă** – *Sedum maximum* L. Hoffm; **coasa smeului (varga ciobanului)** – *Dipsacus silvester* Huds; **zburătoare** – *Chamaenerion angustifolium* (L.) Scop.

De asemenea, un număr de 14 plante sunt cunoscute aici cu alte utilizări decât în celelalte. Este vorba de rețete de folosire a petalelor de floarea soarelui, a cartofului, morcovului, traista ciobanului, margarete de pădure, dumbravnic, vetrice.

Aceast studiu etnobotanic va fi continuat și în celelalte comune ale județului, în vederea întocmirii unui studiu complet privind folosirea plantelor medicinale în județul Vrancea.